

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА С, БРОЙ 2

СОФИЯ, 16 – 31 ЯНУАРИ 2000 г.

ЦЕНА 0,40 лв.

http://www.aster.net/ort.church.bg

• **Християнският език на политика**
Иван Костов – анализ на християнската терминология, използвана в последно време от премиера

стр. 3

• **Древното християнство и държавата** – допирни точки, различия, конфликти

• **Новите отношения между патриарх Алексий II и u.g. президент в Русия**

стр. 4

• **Предизвикателства: Христовото рождество** – датировка, исторически свидетелства и научни изследвания

стр. 5

• **Америка** – опит за духовен профил

стр. 7

РЕПОРТАЖ

Честване паметта на св. Максим изповедник

Предстоятелят на Рухото подварява в София, о. Александър подарява на Българския патриарх Максим икона на неговия небесен покровител

На 21 януари, когато св. Църква чества паметта на преподобни Максим изповедник и мъченик Неофит беше отслужена св. Литургия в митрополитския катедрален храм „Св. Неделя“ в София, където по традиция се чества именният ден на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим.

Макариополски Гаврил, и Високопреподобните архимандрит Сионий, ректор на Софийската духовната семинария и архимандрит Николай, протосингел на Софийската митрополия.

Своето уважение изказаха представителите на Руската и на Румънската православна църква у нас. Присъстваха и представители на академичните богословски среди.

Радостта на Светейшия Патриарх беше споделена и от много свещеници, дякони и монаси, взели литургиенно и молитвено участие в богослужението на този ден.

В словото си патриарх Максим разказа жигието на своя небесен покровител преподобни Максим изповедник и изтъкна светителското му дело в Църквата Христова, подкрепяйки думите си със словата на св. Йоан Богослов в Откровението гл.2, стих 8-10: „...туй казва Първият и Последният, Който биде мъртъв и оживя: зная твоите дела, скръб и сиромашия, но ти си богат...“.

„...Бъди верен до смърт и ще ти дам венеца на живота“.

На тържествената служба присъстваха много гости, които взеха молитвено участие в почитането паметта на преподобни Максим изповедник и със синовна общ уважиха именния ден на Предстоятеля на БПЦ.

Св. Литургия бе отслужена от Негово Светейшество патриарх Максим в съслужение с Високопреосвещените митрополити Видински Дометиан, Варненски и Великопреславски Кирил, Геласий, главен секретар на Св. Синод, Великотърновски Григорий, Плевенски Игнатий и Преосвещените епископи Траянополски Иларион, Велички Галактион,

Успение на св. Ефрем Сирий (детайл), XV в. Икона от Иверската св. обител на Атон

Св. Ефрем Сирий Божието наказание е Божиата любов

Аз Те разневих с моите грехове, Господи; но Ти неохотно се гневиш, защото си преизтълнен с преизобилна милост, и Твоето благолюбие е невъзмутливо.

Ти не се смущаваш, когато негодуваш, и не се гневиш, когато наказваш. Ако Ти би се разневил, когато наказваш, то светът не би могъл да понесе Твоя гняв.

Твоите удари са пълни с любов; Твоето наказание пламти от щедрости; на Твоята любов е свойствено, че дори когато наказваш, имаш предвид само доброто.

Когато наставникът наказва своя възпитаник, не го бие от ненавист, а защото му желае доброто и го обича. И Твоят удар поражда с любов, и Ти наказваш не от злоба. Ти желаеш само нашето благо, Господи, защото по всичко е видно Твоето неизмеримо милосърдие към нас.

За Тебе не е трудно да понасяш нашите неправди; защото Ти си Творецът на нашето същество. Ти не се обременяваш със Своето творение; защото си ни познавал, още преди да ни сътвориш.

Из „Псалтир на св. Ефрем Сирий“

Търпимост и нетърпимост на Църквата към личността

Веднъж един духовен старец казал, че свещеникът, който влезе в храма, личните му грехове остават да го чакат отвън пред входа, а той, сложи ли епитрахила и богослужебните одежди и щом започне свята служба – Самият Христос присъства. После, когато свърши свещенодействието и свещеникът напусне Божия храм, личните му грехове пак го „възсядат“ и обременяват. Тях обаче той сам си ги знае и сам носи отговорност пред Бога за тях – даже по-голяма, поради дадената му благодат. А за молитвено събрание най-важното е Христос да присъства – неизменно вчера, днес и утре – чрез даровете на Св. Дух, преподавани от Христовото свещенство.

Ето защо християните, като одумват свещеника за личните му слабости, които те също носят, не само че не получават никаква полза, но си струват още един тежък грях – този на осъждането.

Когато обаче свещеникът в църква през време на служба и свещенодействие престане да бъде „Сам Христос“ сред богомолците, сиреч измени на църковния ред, на апостолските предания, на православното учение и на духа Христов, тогава вече заради единството и пълнотата на Църквата – Тялото Христово – е отговорно цялото събрание.

Църквата винаги е проявявала голяма търпимост към личните грехове на своите чедра. Това не е

просто благороден принцип, а част от нейната същност.

„Не съм дошъл да призова праведници, а грешници към покаяние“ (Мат. 9:13), казва Христос.

Апостолът допълва: „Ако кажем, че нямаме грях, себе си мамим, и истината не е в нас“ (1 Йоан. 1:8). А на въпроса колко пъти да прощаваме на дължините си, отговорът на Спасителя е: седемдесет пъти по седем (вж. Мат. 18:22). Това значи винаги, доживот. Св. ап. Павел пък наставлява църковното събрание: „Братя, и да падне човек в някое прегрешение, вие духовните поправете такъв с дух на кротост, като се пазите да не би и вие да бъдете изкушени. Понасяйте един други-

му теготите, и така изпълнете закона Христов. (Гал. 6:1-2).

Свещените канони са известни със своята строгост, но те са много по-малко известни с една друга своя особеност – залегнала в самите тях възможност за смекчаване на наложените епитимии. В това отношение на изповедника е дадена свободата да постъпи по своя преценка според конкретния случай, степента на покаянието и искреността на касния се. Епитимията за укривания или „оправдаващия“ грях си може да бъде съвсем различна от тази на дошлия с дълбоко и искрено разкаяние. Древният патерик свидетелства за това как богомъдри духовници

На стр. 3

АПОСТОЛ

Евр. 13:7-9

Помнете вашите наставници, които са ви проповядвали словото Божие, и, като имате пред очи свършека на техния живот, подражайте на вярата им. Иисус Христос е същият вчера, и днес, и вовеки. Не се убивайте от разни и чужди учения; защото добре е с благодарат да се укрива сърцето, а не с ястия, от които полза не получават ония, които ги употребиха.

Древното християнство и държавата

Христос е първият, който дава една свършено нова насока в разбирането за Църквата и държавата и в установяването на техните взаимоотношения.

В своя произход, основанието и закона си Църквата е съвсем различна и независима от всяко друго общество, следователно и от държавата.

Като свършено нов и особен организъм, Църквата е имала и своя особена организация – свой вътрешен ред, свой закон, своя власт, своя идеология, свой кодекс на вярата и морала, свои начала на богослужбата си и управителна уредба, своя вътрешна дисциплина – главните начала на които са дадени от Самия Христос, и следователно е имала и свой особен, божествен Авторитет – Божочовек.

Древнохристиянската църква признава държавата като общество, необходимо за запазване на вътрешния и външен ред и мир. „Няма власт, която да не е от Бога“ (Рим.13.1).

Излизайки от това основно схващане, в дълбочината на което стоят думите на Христос: „Давай-

ната (и особено в римско-езическата) държава, както и в самата религиозно-нравствена същност на Църквата, е имало (и ще продължава да има) моменти, които могат да затруднят равновесното взаимоотношение между тях. Ed. Goltz ги формулира така:

- универсалното, международно предназначение на Църквата или нейният католически (вселенски) принцип;

- нейната есхатологическа и трансцендентна тенденция относно земните блага и задачи, или нейният аскетически принцип;

- увереността, че тя притежава абсолютната и общозадължителна истина и авторитет, или принципът на откровението;

- нейната човеколю-

те на древния езически свят и древната езическа държава, не е могла да не доведе до сблъсък и по един или друг начин този конфликт да не получи своето разрешение: в победата на един от двата принципа.

Христос показа болезнеността на човека – като пряко следствие от греха и порока, а извора на неговото нравствено съвършенство – в благодатните дарове на вечността, в прераждане свыше, в насочката – към вечността, към отвъдсветовния, бъдещия, трансцендентния свят, в есхатологическия простор на вечното Божие царство. Каква стойност тогава имат земните, преходните богатства, които молец ги разяжда и които не отиват с човека отвъд гроба?

В този момент се крие изворът на много минали и на не малко бъдещи разлядки и конфликти между държава и Църква – докато първата възприема себе си като нравствено-самодостатъчна величина, игнорираща нравствените и трансцендентните сили и перспективи на християнството.

Третият принцип на откровението създава една още по-голяма дълбочина и по-остра обтегнатост между тези две исторически величини.

Докато задачите, обектите, както и мащабите на държавата са били и остават нещо относително, а санкциите й – нещо грубо, физическо, материално, Христос, християнството, Църквата изтъкват или се приемат от християнството като нещо абсолютното. Църквата – а не някоя друга величина, следователно и държавата – с която има зад себе си, в себе си Божия авторитет.

И четвъртият изтъкнат момент е бил и ще остане извор не само на различие, но и на конфликти между християнството и държавата (особено древната езическа държава).

Една от основните двигателни сили и истини на Църквата Христова е била и остава любовта. Любов и милосърдие към всеки човек, и преди всичко към онези, които наистина са се нуждаели или се нуждаят от такива: бедни, болни, слаби, деца, сиринци, вдовици, робя, затворници, пленници. В контраст на това езическата държава (а и изобщо държавата) се отличава със своя студен и относителен принцип на формално регулиране външните отношения между хората. Конфликтите на тази основа са се разрешавали и винаги ще се разрешават в съответствие с постепенното проникване на държавата с християнско-човеколюбивите принципи или с непротивопоставянето й

АНАЛИЗИ

Новите отношения Църква – държава в Русия

Отношенията между Негово Светейшество Московския и на цяла Русия патриарх Алексей II и висшата власт бяха сложни още в съветските

времена.

Последното десетилетие на XX в. не прави изключение. Най-близкото обкръжение на президента на вече демократична Русия се отнашаше към патриарха с уважение, но висшите чиновници повече се опитваха да използват председателя на РПЦ за политически цели, отколкото се стремеха да си сътрудничат с него. Борис Елцин така и не успя да стане близък с патриарха.

Причина за това са преди всичко личните качества на първия президент на Русия. Неговата склонност към неочаквани кадрови промени, бързата смяна на фаворитите и комунистическото му минало не позволяваха на Елцин да установи доверени отношения с патриарха. Проявите на президентското внимание и благоволение към патриарха и Църквата бяха дотолкова формални и неубедителни, че никой не ги възприемаше сериозно. Уважението към Църквата беше просто една от страните на имиджа на новата руска власт.

Установяването на дружески отношения между премиер-министъра и патриарха стана задача на висшата руска власт още през пролетта, започвайки с премиерството на Сергей Степашин. Владимир Владимирович Путин оглави правителството през август и още тогава Елцин го обявя за свой официален приемник.

Веднага след това започна подготовката за първата среща между Путин и патриарха. През есента вече бяха установени редовни контакти между двамата: те се срещат не само на заседания

ята на Комисията по подготовката на честванията на 2000-летието от Рождество Христово, но и в резиденцията на патриарха в провинцията, където Путин ходи „просто да вечеря“, и в Троице-Сергиевата лавра.

Мнозина считаха, че тези срещи имат рекламен характер и са свързани с привличане на повече православноориентирани избиратели към партията на Путин „Медведь“. Сега вече е очевидно, че дори този мотив да е присъствал, той не е основният.

Напълно е възможно Владимир Путин и патриарх Алексей просто да си допадат като личности. В съветско време Путин не е заемал идеологически длъжности, не е принадлежал към партийната номенклатура (въпреки че е бил член на КПСС до падането на съветската власт), не е участвал в гоненията срещу Църквата и не е давал заповеди за оказване на натиск върху руския епископат. В същото време семейство Путин са свързани със специалните служби от не едно поколение. Самият Владимир Владимирович е работил в КГБ, но в Първоуправление, занимаващо се с външно разузнаване.

Така или иначе, изпълняващият длъжността президент днес се асоциира не толкова със спецслужбите, колкото с финансовата олигархия. Този факт не е незначителен. Бюджетът на Московската патриаршия старателно се крие от обществеността, подобно на най-важните държавни тайни, но вече стана известно, че само косвените доцации от държавния бюджет я спасяват от банкрут.

Изборите в Русия отминаха, а Путин и патриархът продължават да се появяват заедно – на тържества, организирани от кмета на Москва, на новогодишния прием в Кремъл. Техните добри отношения се подчертават във всички издания на телевизионните новини.

Кулминацията във взаимоотношенията между Путин и патриарха бе при сенсиционната новогодишна оставка на президента Елцин. Именно патриархът, а не силовите министри, и дори не председателят на Конституционния съд, присъства при предаването на държавните дела и „д-

решено куфарче“ от Борис Елцин на Путин.

В последния ден на 1999 г. патриархът извършвал малко осветяване на храма „Христос Спасител“. Позвънили на Него-

во Светейшество направи в олтаря и неочаквано го помолли да дойде при президента. Веднага след службата Алексей II отишъл в Кремъл, за да участва в историческото събитие – първото в историята прелаване на висшата демократична руска власт.

Защо толкова много искали да видят патриарха в Кремъл? Първата постъпка на Владимир Путин в качеството му на изпълняващ длъжността президент бе напълно неочаквана за съвременен руски политик – той все благоволение от патриарха. Възможно е Путин да е искал да направи един важен символически жест. Но в очите на цялото общество това не може да не означава, че опората в Църквата става за Путин една от основите на неговата политика.

Няма съмнение, че с идването на Владимир Владимирович започна нов етап в църковно-държавните отношения в Русия. Не може да се каже, че държавата на Путин с патриарха е за сметка на другите традиционни религии в Русия. Изглежда, че главна черта на политиката на властта става тървата ориентация към открита поддръжка на традициите в страната православието, ислям и будизъм. Но както и преди, тези отношения ще се определят от личните връзки между патриарха и президента. Днес те като никога са добри.

Сергей ЧАПНИН,
главен редактор на
информационно-
изследователската
група „Метафракс“
Превод
Полина ГЕОРГИЕВА

Св. Константин Велики – първият император, дал свобода на християнството с Миланския едикт през 313 г.

те на кесаря онова, което е кесарево“, християнството изиска към чисто държавно-гражданските дела уважение и подчинение на държавата, на нейните власти.

Според Христос и древнохристиянското разбиране Църквата и държавата са две наистина различни, но не изключващи се величини.

Основа на тяхното взаимоотношение е вътрешната обособеност в строг и задачи, координирано действие на всяка в своята област за благо на човека, и равновесие във взаимните им сили и сфери на действие.

И все пак в емпирич-

бива задача – да се застъпва чрез милосърдие и любов за унижените и бедните, т. е. принципът на човеколюбие.

Христос и християнството са тези, които за първи път възвестиха идеята за единството на човешкия род (по произход и по предназначение), за достойнството на човека – независимо от род, образование, богатство, език и държавна принадлежност. Църквата е за всички народи и над всякаква народност, тя е във всички държави и над всякаква държава. Ясно е, че идеята за католическата на Църквата, влизаща в рязко противоречие с възглед-

срещу тях, т. е. срещу свободното действие на идеите на християнството за лично и социално милосърдие и любов сред човечеството. Тези четири характеризиращи момента в християнството, изхождащи от неговата същина и проявяващи се особено

при съприкосновението му с държавата, са получили израз и утвърждение свършено самостоятелно, т. е. независимо от държавата, дори въпреки нея.

И затова те са останали, и ще останат толкова здрави в основата си, и толкова по-трайни и тор-

чески в проявите си, така също и относно конкретните исторически форми на отношение между Църква и държава.

Проф. протопр.
д-р Стефан ЦАНКОВ
из „Държава и Църква“
(със съкращения)

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Тази рубрика е провокация от грубата некомпетентност в широч претенициозни материали за Христос, християнството и Църквата, които се появяват в т. нар. медийно пространство.

Заедно с коментирания вече филм на ВВС „Животът на Исус“, във в. „Труд“ излезе пространна статия за Христос от известния наш журналист Тома Тамов.

В момента във в. „Сега“ се публикува материал с продължения, озаглавен „Библията и политиката“, на друг голям авторитет – Димитри Иванов. Този текст вече беше отпечатан в сп. „Съвременник“.

Всички тези материали носят общ дух, общи неточности и често пъти – общи лъжи. Тонът и стилът им също е един и същ. Може да се определи като „научно-подозрителен“. Това значи – наукоподобен, а от тук и изводът, че преследва други цели, далеч от научната истина.

Жалко е, че автори, които винаги са винушали уважение със своята ерудиция, сега си служат с нея, за да тиражират безотговорни и неоснователни антихристиянски и антицърковни тези. Но в някои случаи информираниост още не означава компетентност. Има и

друго обяснение: че с авторитета им си служат други. Това също би било жалко.

Има все пак считаме, че има някаква полза от несъстоятелните им интерпретации на християнството – те стават предизвикателство или по-скоро добър повод да предложим на читателите, които се интересуват от истината преди всичко, научнообосновани опровержения. Богословската наука и църковната история също имат своите специалисти. Те са по-големи авторитети от който и да е конвенционален журналист.

Дано по този начин успеем да допринесем не само и не толкова за избличаването на клеветите, но най-вече за духовното просвещение на нашата аудитория.

Темите ще бъдат разглеждани всяка за себе си, тъй като са достатъчно фундаментални: историчността на Рождество Христово, достоверността на Священното Писание, църковното предание, апокрифите и т. н. Всяка тема ще бъде поверявана на сериозни и авторитетни учени богослови.

ЦВ

Христовото рождество

Датировка, исторически свидетелства и научни изследвания

Както при датирането на редица древни събития от гражданската и църковната история, така и при определянето на времето на Христовото рождество, учените (за да бъдат от историческа гледна точка прецизни) не поставят това събитие в точно определена година, а в рамките на период от години, към които то (вече по несъмнени указания) трябва да се отнесе. Оттук и преобладаващото схващане, че раждането на Исусе Христос би могло да се постави между 7/6 – 4 г. преди началото на християнската ера, макар че в обсега на този период са възможни допълнителни уточнения. Въз основа на сведенията у раннохристиянските писатели е трудно да се стеснят тези граници, защото хронологичните данни у тях не са строго конкретизирани или най-малкото не хармонизирани с хронологията на живота на юдейския цар Ирод Велики, по време на чието царуване, според евангелистите Матей (2:1) и Лука (1:5), Исусе Христос е роден (ср. Евсевий Кесарийски, св. Епифаний Кипърски и други). Не бива обаче да се забравя, че в онези изключителни времена, за християните било достатъчно да знаят, че Богочовекът е роден през времето на „кесаря Августа“

(Лука2:1); че в „петнайсетата година от царуването на Тиверия“ Господният Предтеча св. Йоан Кръстител излязъл на обществена дейност; че Исусе Христос бил съден при римския прокуратор Пилат Понтийски (ср. чл. 4 от Николе-Цариградския символ на вярата) и т. н.

Едва в началото на VI в. скитският монах Дионисий Малки поставил началото на християнското летоисчисление, ориентирайки пресмятането на годините от възпяването на Бог Слово. За начало на християнската ера била приета датата 1 януари 754 г. а. у. с. (от основаването на града – Рим) и Христовото раждане било поставено на 25 декември предходната година. Годините преди тази дата се обозначават пр. Хр., а тези след нея – сл. Хр., без нулева година в интервала 1 г. пр. Хр. – 1 г. сл. Христа. Разбира се, подобна датировка има твърде условен характер, още повече, че тя се явява в разрез с хронологията на царуването на Ирод Велики, свидетелствата в евангелията за раждането на Исусе Христос, както и податките у раннохристиянските писатели.

Св. Матей съобщава, че Исусе Христос е роден „във Витлеем в дните на Ирода“ (2:1). Разказа си относно ангелското благословение за раждането на св. Йо-

ан Кръстител, роден 6 месеца преди Исусе Христос (ср. Лука 1:26, 36), св. Лука също така започва с думите „в дните на Ирода, цар иудейски“ (1:5). Следователно крайната темпорална граница за Христовото раждане е смъртта на цар Ирод Велики.

Въз основа на сведенията у юдейския историк Йосиф Флавий и данните в трудовете на някои римски историци е установено, че Ирод Велики бил провъзгласен за юдейски цар в края на 40 г. пр. Хр., а през лятото на 37 г. с помощта на римската армия влязъл в Йерусалим. Ирод Велики царувал 37 години от времето, когато бил провъзгласен за юдейски цар, или 34 години от времето, когато фактически влязъл във владение на страната.

Отново според свидетелството на Йосиф Флавий, малко преди смъртта на Ирод Велики било наблюдавано луно затъмнение. Това е единственото подобно явление, споменато от този историк, и то настъпило през нощта на 12 срещу 13 март 4 г. пр. Христа. Йосиф Флавий също така разказва, че наскоро след смъртта на Ирод Велики юдеите чествали своя празник Пасха, първият ден на който според римския календар бил 11 април 4 г. пр. Христа. Въз основа на тези

разсъждения се стига до извода, че Иродовата смърт се паднала в периода 12 март – 11 април 4 г. пр. Христа.

Положително тази крайна темпорална граница за Христовото раждество трябва да се измести поне с няколко месеца напред, защото, както се вижда от евангелиските свидетелства, между раждането на Исусе Христос и смъртта на Ирод Велики се случили твърде много събития, за да могат те да се вместят в първите седмици на 4 г. пр. Христа. Тези събития изискват най-малко 14 седмици (защото едва ли би могло да се определи точно какъв период е обхващало бягството на светото семейство в Египет). Следователно крайната граница за датата на раждането на Исусе Христос следва да изключва 4 г. пр. Хр., тъй като през тази година Ирод Велики живял около 13-14 седмици.

Що се отнася до най-ранната темпорална граница, приблизителни ориентири за нас биха могли да бъдат избиването на Витлеемските младежи „от две години и надолу“ (Мат. 2:16) и конюнкцията на планетите Юпитер и Сатурн в 7/6 г. пр. Христа. Решаването на въпроса за преброяването (на Квириний?), който съдържа много неясноти по отношение върното интерпретиране на свиде-

телството на св. Лука (2:2), може да допринесе в значителна степен за изграждането на една правдива хронология на Христовото раждество.

Управленето на римския легат Публий С. Квириний било свързано с важен повратен момент в юдейската история, отбелязващ анексиянето на Юдея към римската провинция Сирия. За тази цел било проведено преброяване, което било ръководено от Квириний. Ако се приеме, че в евангелието от Лука 2:2 се има предвид Квириниевото управление (за което говори особена конструкция на стиха в гръцкия му вариант), когато Квириний провел известното преброяване, споменато както от Йосиф Флавий, така и в Деян. 5:37 („преброяването“).

От друга страна, точната дата на преброяването е трудно да се определи. Може обаче да се приеме, че то било извършено след като Ирод Велики изпаднал в немилост пред император Август в 8/7 г. пр. Хр.; или още по-точно, след като Ирод Велики екскутирал синовете си Александър и Аристотел, когато се водела ожесточена борба за престола

между другите негови синове, довела до трикратната промяна на Иродовото завещание преди неговата смърт през пролетта на 4 г. пр. Христа.

Втръснатата нестабилност в семейството на Ирод Велики и тежкото му здравословно състояние били благоприятни обстоятелства за император Август да извърши преброяване с цел да прецени ситуацията в Палестина преди Иродовата смърт. Император Август нямал известна представа за положението на нещата, защото всеки път, когато Ирод Велики променял завещанията си, и всеки път, когато искал да се отърве от някой от синовете си, той трябвало да се обръща за разрешение към императора. Следователно, преброяване в рамките на последните една или две години от царуването на Ирод Велики (6-4 г. пр. Хр.) е приемливо и твърде вероятно.

Така въз основа на погорните разсъждения и в хармония с хронологичните сведения в евангелията от Матей и Лука може да се направи изводът, че Исусе Христос е роден в рамките на периода 6/4 – 4 г. преди началото на християнската ера.

Гл. асист. д-р
Емил ТРАЙЧЕВ,
преподавател по
Нов Завет, зам.-декан на
Богословския факултет
при СУ

ЕЗИК СВЕЩЕН

Повелителното наклонение в църковнославянския език

Такава форма на глагола, която показва отношението на говорещото лице към действието, се нарича наклонение. Повелителното наклонение в църковнославянските текстове е често срещана разновидност на тази граматична категория. То означава действие, чието извършване трябва да настъпи по волята, според желанието и дори по молба на говорещото лице. По своята същност повелителното наклонение означава предстоящи действия, които се отнасят било към непосредствено следващия момент, който не се различава практически от сегашното време, било към по-отдалечено бъдеще.

Употребата на форми на повелителното наклонение наблюдаваме в следните, подбрани за целта, конкретни примери:

Помилуй насъ, вѣже, по велицѣи мѣти Твоѣи, мѡлимъ Ти са,
бусамъши и помилуй
Воскресни, Гдѣи, помози намъ, ѡ живѣни насъ ѡмене Твоѣгѡ
ради

Гдѣи вѣже мѡй, не забуди бѡговъхъ Твоѣихъ до концѣ.

В тези изречения то се отнася до Божията същност и представя форми с молитвено значение. Те се откриват лесно в случая, тъй като представят два еднотипни варианта: едините, произлизащи от глаголи, чието окончателно на „ю“ с предходна гласна в 1 л., ед. ч., сег. вр. се заменя с ѡ помилуй от помилуй и другите, произлизащи от глаголи, които в 1 л., ед. ч., сег. вр. свършват на „ѡ“ или „ю“ с предходна съгласна, като окончателно „ѡ“ или „ю“ се заменят с ѡ помогѹ – помози (съгласната „ѡ“ се смекчава в „ѡ“); бусамъшу-бусамъши; воскресни-воскресни; забуди-забуди; живѣну-живѣни.

Можем да изведем правилото, което е в сила за църковнославянския език – повелителното наклонение се образува от сегашната основа, придобивайки посредством съответните окончания следния облик:

Единствено число		Множествено число	
2.	несѣ	хѡдѣи	
1.	несѣмъ	хѡдѣамъ	
2.	несѣте	хѡдѣйте	
Двойствено число			
1.	несѣва, -ѣ	хѡдѣвае, -ѣ	
2. и 3.	несѣта, -ѣ	хѡдѣята, -ѣ	

Григорий ЦАМБЛАК

Похвално слово за Евтимий

Множество хора не само от български род, колкото той имаше за свои по апостолски жребий, но и от всички страни – на север до океана и на запад до Ишир – биваха привличани отдалече от добродетелта на този мъж; и само като го видяха, смятаха това за голяма придобивка, а пък щом се удостояваха и със слово му, считаха това за явено спасение. Като разбира тяхното усърдие, Христовият подражател ги призоваваше при себе си и ги наповяваше до насита с питието на благочестие; и така, прочее, той на тях стана учител по благочестие, а те – на своите отечества. Защото кой народ, сроден с българския по реч, не прие неговите писания, неговите учения, труда и потпа на този, който вместо с нозе да разнася евангелската проповед, си служеше с ръка, и вместо с апостолски мрежи – с перо, и така извличаше от дълбочината на невежеството спасяемите.

И понеже по апостолски проповядваше и поучаваше и към Бога насочи всевъзбурени хора, подбаваше да бъде подхвърлен на всекидневните гонения и скърби и смърт на апостоли, та той, който беше във всичко подобен на тях, да не изостане от безкрайната им слава. И понеже пророците са съгласни с апостоли, в бедите тук той и на тях се оприличи и най-вече на Великия Йеремия, освен още в майчината си утроба.

Варварският цар, възгордя от победите си и от забравянето на много народи, понеже беше слушал за Търново, за голямото му величие, за твърдостта на стените му, за красотата му и за самото му местоположение – извънредно труден за превземане, защото освен стени притежаваше достатъчно и естествени крепости, а освен това – големи богатства и многобройно население с велика слава както в църковните, така и в царските дела, пожела доброненавистният да ги разори. Затова, като вдигна всичките си източни войски, започвайки от персийските प्रदेशи, от Ликаония и Асия, премина Хелеспонт и завари западните си войски, както беше запознал; събра всички заедно, те превъзкождаха не само войските на Дарий, царя на персите и ми-

гидиците, но и тези на Александър Македонски. С тях приспешна и ненадейно нападна зрада – не от една или от две страни, но като го обхрани цяла отблъскане с човешки тълпи. И на голямо пространство бяха свирепите. Разяренният варварин заплашваше, че с огън ще гори, обещаваха, че на късове ще сече и на друга мъчителна смърт ще предаде тези, които продължават да са непокорни. И най-последно презвезе зрада, но не със своята сила, а като замъкна Божието предопределение.

И веднага йерей беше изгонен от църквата, която завзеха творците на безсрамие. И най-последно презвезе зрада, но не със своята сила, а като замъкна Божието предопределение.

И веднага йерей беше изгонен от църквата, която завзеха творците на безсрамие. И най-последно презвезе зрада, но не със своята сила, а като замъкна Божието предопределение.

И когато видя отдалече, че Евтимий иде с обичайното си базочиние и мъдро самовъзлюбение, без да погледне нито едно от зрелищата пред него, които привличаха очите и слуха на малоумните, а ги отминаваше, сякаш те бяха изписани върху стени, тогава царят не продължи да седи, а веднага стана и с благовиден израз на лицето му отгледаше почит и го удостои с най-близкия стол. И той изслуша молящата се за него, макар че не изпълни докрай реченото.

И както някой доблес-

тен воевода, победен от противниците, не обръща гръб окончателно, но като събере пак войските си, извоюва победа, така и той постъпи. Понеже беше изгонен от църквата, той влезе в друга, посветена на името на върховните апостоли Петър и Павел. И тях като взе за защитници, отгледаше се на много по-големи подвизи, отколкото по-рано: грижеше се как да запази хората незасенчани от варварското погубване; поучаваше; утешаваше, падналите и кървящите се простираше ръка; легналите изправяше; които щяха да паднат, подкрепяше; бореците се похваляваше и към мъжество ги насърчаваше, а някои пък отсичаше като змиа част, за да не загние цялото тяло, или като прокажена овца изгоняваше, за да не предаде болестта на цялото стадо. И така тъй втори подвизи и победи на този мъж над лукавия бяха по-големи, отколкото първите, когато управляваше в мир народа. Защото божественният промисъл много пъти оставя дявола да развихри буря срещу светците, за да могат, като страдат, да го победят и да се увенчаят, а онези, които са боят с тях и ги мчат, да бъдат победени от тях и да станат достойни за смех. Така стана и с Йов: когато поради злините, толкова многобройни и големи, че и умът не би могъл да ги побере, дяволът сметна вече спаралеца за победен и умрял, тогава окаеният се видя стъпан под неговите нозе, без да може да диша. Така стана и при апостоли: когато дяволът мислеше, че е възврял евангелската проповед и повдигна гонения, наостри мълчелая и царя побуди към убийството на апостоли, а те предаде на мъчителна смърт, тогава той видя, че Евангелието е обхванало не само тук-таме, а цялата вселена като второ небе.

ГЛАСЪТ НА СВЕТИТЕ ОТЦИ

Св. Патриарх ЕВТИМИЙ

Из послание до Киприан

Преди, когато светлата и съборна апостолска Църква бе разклашана от еретически ветрове, всеки един извършваше каквито искаше действия, като гледеше да запази само правите догмати. Постите и пок-

лоните в църква или в килиите всеки изпълняваше за слава на Бога според усърдието си: един с протегнати към Бога ръце прекарваше цяла нощ, друг правеше поклони, трети пък, кръстообразно събрал ръце, цяла нощ прекарваше – просто всеки правеше, което знаеше. После обаче, когато ересите по благодатта на Христа бидоха всякак унищожени, Същият почитан Божий Дух благоволеше да вдъхнови светите отци и чрез тях да се просвети с благозаконие и чрез истинския закон да украси с позлатени дрехи – т. е. с различни добродетели, призовавайки

чрез велегласна тръба: „Елате, чедо, послушайте ме, ще ви науча на страх Божий.“ Затова Господ обича повече вратата на Сион, отколкото всички Яковии пасища. Па и Соломон в песните си загадва никак за Църквата, когато говори: „Много дъщери владееха в мир народа, много владеха богатства, но пък ти преуспя и се издигна повече от всички.“ Когато светите и вселенски събори, подтикнати от Дух Свети, се събраха, както се каза по-горе, те изгониха далеко от църквата и напълно унищожиха всяка нечистота и лъжливи, чужди обреди на лъжеучителите, а православните обреди насадиха и утвърдиха, самоволните действия, които произхождат от своя воля, като вредни и податни за заблудение премахнаха от църквата. И затова сега Божията църква цъфти като финикова palma и като кедр в Ливан. Па и премъдрият Соломон това похвалява, когато говори: „Хубава си, моя мила, хубава си и порок няма у тебе!“ Затова и

Седмийт вселенски събор, като имаше предвид тези работи, в предисловието на своите божествени правила към края каза нещо такова: „Всички заповеди, дадени чрез светите тръби на Духа на всехвалните апостоли, както и тези от светите вселенски и поместни събори, съборани, за да установят таква, и тези от други наши свети отци – внички, понеже са били озарени от един и същи Дух, съдържана неща, които са за полза; тези пък, които те предадоха на проклятие, проклинаме и ние; а тези, които те предадоха на изхвърляне, и ние изхвърляме; тези, които те предадоха на отлъчване, отлъчваме ги и ние; а които те предадоха на запрещение, и ние също ги предаваме...“ А 90-о правило на Шестия събор гласи: „Да не се правят поклони в неделите – това правило ние приехме от богоносните отци, за да почетем по този начин Христовото възкресение.“ Макар да не е неизвестно, ние обявяваме на верните това ясно правило: според заведения обичай никой да не прави поклони от „малкия вход“ на събота вечер до неделя вечер, когато след вечерния вход пак правим поклони и поднасяме на Господа молитвите си. Понеже приемаме, че нощта, която иде след събота, предшества възкресението на нашия Спасител, ние започваме оттогава нашето духовно пение, като превеждаме празника от тъмнина на светлина, та да празнуваме така цяла нощ и ден възкресението. И божественният велик Василий пише благочестиво и подробно за това до Амфилохий, иконийския епископ. Който е много любопитен, ако се потруди, ще намери и там внимателно разрешение на това, което търси. А ние, за да не разягаме душата си, както даваме отговор, като приемаме правилото от Моисеевите законоположения. Приехме да работим шест дни от цялата седмица. Съботата трябва да бъде не само твоя почивка, а и на всяко живо същество. „Та и рабът ти – казва той, – и добитъкът ти да прекъра в почивка.“ И защото в седмичен ден Бог почна от всичките Си дела, които бе захванал, и благослови седмото число, затова неделният, осмият ден носи образа на възкресението, или, казано по-точно, изобявява осмия бъдещ век.

Честване паметта на св. Патриарх Евтимий в София

На 20 януари, деня, в който се чества паметта на св. Патриарх Евтимий, в столичния храм „Св. Седмочисленик“ бе отслужена Божествена св. Литургия от Негово Преосвещенство Трапезишкият епископ Иларион в съслужение с Макарполишкият епископ Гаврил, архимандрит Сионий и храмовото духовенство. В богослужението молитвено участие взеха Негово Светейшество Българският патриарх и Софийският митрополит Максим и архимандрит Николай, протосингел на Софийската митрополия.

След св. служба бе извършена лития до паметника на св. Патриарх Евтимий, предводена от епископ Иларион.

„Църковен вестник“ очаква позицията на своите читатели по въпросите за националните ценности, българската идентичност и принос на България в културата и духовността на обединена Европа.

Най-интересните мнения ще бъдат публикувани.

ЦВ

ЕСЕ

Америка

Опит за духовен профил

Колкото и невероятно да звучи за мнозина наши сънародници, Съединените американски щати в духовно отношение са жестока пустиня. Разбира се и в тази пустиня могат да се срещнат малки оазиси на духа, но ако пътникът не ги открие, неговата духовна смърт е неизбежна.

Не е необходимо да се доказва тягостната пустиня действителност на духовния живот в Америка. Достатъчно е да се видят и осмислят произведенията на т. нар. „масова култура“ – филми, музика, модерно изкуство, преса и др. Човек трябва да направи невероятно усилие над съвестта си, за да каже, че в съвременната американска „култура“ има нещо духовно. Фактът, че десетки американски интелектуалци вече излизат с открит протест срещу филмите на насилието, произвеждани в Холивуд, говори красноречиво сам по себе си. Огромна индустрия за промиване на съзнанието и подмяна на истинските духовни ценности работи вече почти един век в тази държава на „неограничените възможности“. Най-същественото в духовността – религиозният живот – в Америка е невъобразимо склетичен. С изключение на малкото на брой православни енории и също така намаляващите консервативни енории в Римокатолическата църква, останалите религиозни формации – либерални протестанти, култове на християнска и нехристиянска основа, източни учения и др. – са доминиращи в духовния живот на Америка. Може без преувеличение да се твърди, че колкото едно учение е по-далече от истинската духовност, колкото то е по-прагматично и комерсиално, толкова е по-привлекателно и

търсено от американците. Махариши Махеш Йоги бяга от Индия, защото основаното от него общество за трансцендентална медитация не намира никакъв прием. В САЩ обаче Махариши създава мощна религиозна финансова империя. Освен другите материали блага, този обожествен от американците гуру има личен автопарк с 98 ролс-ройса. Чаятия Махапрабу, пропагандаторът на съвременния Дзен-будизъм, идва в САЩ само със седем долара в джоба и няколко книги. След две години той вече е създал редица центрове за обучение в Дзен и издава огромна литература. Подобна е съдбата и на Сан Мюнг Муун, който има над 2 милиона привърженици по света и капиталите в почти всички големи държави. На 6.04.1830 г. Джоузеф Смит с още няколко съмишленници учредява мормонското общество. Днес мормоните са най-мощната религиозна група в света с чист дневен приход от 3 милиона долара. С основание редица известни американски изследователи на сектите и култовете като Уолтър Мартин, Д. Стюарт, М. Елиъд, Колин Уилсън, М. Бингър и др. се безпокоят от мащабите на дехристиянизацията на Америка и потъването ѝ в блатото на съвместните религиозни учения и практики. Проф. Мърсеа Елиъд се удивлява на навлизането на магьосничеството в западната култура, а Колин Уилсън пише: „Вероятно няма да съберкаме, ако кажем, че сега в Англия и Америка има много повече магьосници, отколкото по което и да било време от Реформацията до днес.“ Според У. Мартин повече от

100 милиона американци са включени активно или косвено в някои културни или окултни системи. Америка наистина стана новият Вавилон, съблзанителят на света.

Кон са причините за това тревожно явление? Защо Америка стана развядник на пагубна псевдодуховност? Първата причина е свързана още с полагащото си основите на Съединените американски щати. Беше провъзгласен принципът на абсолютната свобода на мисълта и словото. За новосформиращото се американско общество, което не беше хомогенно както в религиозно, така и в културно отношение, такъв принцип беше абсолютно необходим. Плурализъмът на мненията беше единствено печелившата формула за оцеляването на американската държава. САЩ нямаха вековни институции и традиции в религиозния живот, както беше в европейските държави. За да има религиозни смутове и дискриминация на някои религиозни групи, беше възприет принципът на религиозния плурализъм, на „мирното съвместно съществуване“ на десетки и стотици религиозни формации. За разлика обаче от плурализма на мненията в държавния живот, религиозният плурализъм съвсем не е положително явление. Ако Бог е един, то и вярата е една (Еф. 4:5), истината за спасението е една, както е една и Църквата, която е средоточие и живот в тази история. Религиозният плурализъм е непознат в древната Апостолска Църква. Той дори е осъждан на не един Вселенски събор, защото винаги пагубни ереси. Религиозният плурализъм е рожа на Реформацията и намери своята практичес-

ка и пълна реализация в Америка. Както беше невъзможно съществуването на САЩ без политически плурализъм, така и религиозният живот в Америка беше невъзможен без равнопоставеността на всички религиозни групи. Духовният вавилонизъм на САЩ е неизбежен „генетичен“ дефект на оформилата се преди два века американска държава. Втората причина е липсата на елементарна духовна грамотност на обикновения американец. Изгубеното чувство за духовна и културна присметственост от древното християнство се дължи на отсъствието на вековни духовни институции и традиции. Без тях американските граждани нямат верен критерий за истинските стойности на предлаганите им духовни учения.

Третата причина е типична за американския начин на живот. Прагматичен и комерсиален са основните белези на американската душевност. Вековни християнски ценности се американизират до такава степен, че човек се пита – дали християни четат Евангелието, или безсъвестни печалбари търсят дивиденди от един доведен бизнес. Всяка неделя утрин над 100 милиона американци слушат по радиото проповедите на Роберт Шулер. Мотото на неговите „проповеди за просперитета“ е откритието: „Най-голямото зло е да кажеш на човека, че е грешен и че трябва да се покае.“ Америка наистина е забравила Спасителя. Тя има свой американизиран Христос, когото слуша с удоволствие. Кенет Хеген, К. Коупланд и др. например проповядват т.нар. „Евангелие на благоденствието“. Според тях християните не само че не трябва да избягват мате-

риалните блага, но са длъжни да ги търсят с всички сили, за да прославят чрез тях Бога. Основни християнски ценности, като смирение, покание, доброволна саможертва, избягване на разкоша, се осмиват и отричат категорично.

Четвъртата причина е огромната концентрация на финансови капитали, които най-често не са собственици на лица с християнски убеждения. Това е довело до прикрито или дори открито дехристиянизирание на Америка. Щедрото спонсориране на стотици нехристиянски общества и сатанистични групи показва, че в Америка е налице съзнателно противодействие на всички християнски ценности и принципи. Първите държавници на САЩ са изисали върху банкнотата от един долар: „В Бога е нашето упование.“ Днешните американци се ръководят от друг дух. Това е духът на Великия ипквинитор, духът на змeята, на силата и изкуствените бездуховни технически чудеса. Америка е великият съблзанител на света, съвременният Вавилон, който се опиянява от силата и богатството си. Прокламираната свобода на съвестта се е изродила в свобода на неспрестанен ламтеж за богатство, власт и удоволствие.

В Библията има десетки пророчества, визиращи гибелта на древния Вавилон. Всички те подчертават основния грях на вавилонци – забравянето на истинския Бог, служене на богатството и порока, опи-

яние от силата и превъзходството над другите народи. Засега Америка върви точно по стъпките на своя древен предшественик. Дали ще има и неговия независим край? Всичко зависи от отрезвяването на мнозинството американци, от желанието им да се върнат към вечните християнски ценности и идеали. Ниневия е била също велик град на древността, но тя се покаляла от предприемчивата проповед на св. пророк Иона. Краят на историческото време бързо приближава. За неговото ускоряване огромна роля има духът на Америка. Сега той се стреми да хегемонизира света, да бъде новият Вавилон. Дали американците ще си останат вавилонци, или ще последват примера на ниневийци? Отговорът е съдбоносен не само за Америка, но и за света. Нека не бъдем песимисти. Все пак – „Невъзможно за човешките е възможно за Бога“ (Лука. 18:27). Но ако Америка не последва примера на Ниневия, светът ще чухе думите на апокалиптичния Ангел: „Падна, падна Вавилон – великата блудница, и стана жилище на бесове и свърталище на всякакъв нечист дух... защото нейните грехове стигнаха до небето, и Бог си спомни несправдите ѝ“ (Откр. 18:2, 5).

Ди.митър МИТЕВ

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ • СВ СИНОД • СИНОДАЛНО ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

1. Гласът на камбаните
Траянополски епископ
Иларион

Цена: 2,50 лв.

2. Поезия за цветята
Траянополски епископ
Иларион

Цена: 2,50 лв.

3. На трапезата през пости

Цена: 1,30 лв.

в „Църковен вестник“, бр. 2, 16-31 януари 2000 г.

ТАЛОН ЗА ЗАЯВКА

Посочете номера и броя на избраните книги:

Име Презиме

Фамилия

гр./с. п. код ... обл.

ж.к./ул. № бл. вх. ап.

тел.: (Моля, попълвайте четливо с печатни букви)

Освен цената на избраните книги читателите заплащат и пощенските разходи: за 1-2 книги – 0,70 лв.; 3-4 – 0,90 лв.; 5 до 8 – 1,10 лв.; 9 до 15 – 1,60 лв.; 16 до 20 – 2,20 лв.; 21 до 24 – 3,00 лв.; 25 до 32 – 3,60 лв.

Начин на плащане чрез пощенски запис

Моля, изписвайте четливо пълния адрес на Синодално издателство:

София 1090, ул. „Оборище“ № 4

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за заявка с приложена квитанция от пощенския запис.

Редакцията не носи отговорност за пари, изпратени в плик.

Архитектурата и иконостасът на Желязната църква в Истанбул

България притежава една прекрасна, важна за нашето историческо минало църква в Истанбул. За съжаление тя е зле поддържана, вече се руши, но все още не е изследвана. Историзмът в архитектурата от края на миналия век, съчетан с навазиските нови материали като желязото, обединени в хармонични пропорции, създават впечатляваща гледка.

Църквата „Св. Сте-

фан“ е и един от малкото железни храмове в света, създадени в преломния за развитието на архитектурата от края на XIX в. период на навлизането на железобетона и стъклото и на новото формообразуване в архитектурата. Корозиата, на която е подвластен зле съхраняваният метал, и неустойчивостта на терена в непосредствена близост до Златния рог са причината за лошото ѝ състояние в момента.

Общ изглед от храма „Св. Стефан“ в Истанбул

Автор на проектите е архитектът Ховсеп Азнавур. Изработена е от фирмата Вагнер във Виена между 1893-1895 г. По план църквата е трикорабна базилика с полуцилиндричен свод и с една петстенна апсида.

Иконостасът досега не

е изследван. За да го разгледаме, нека се върнем малко по-назад – към момента на сглобяването на храма. Той е поръчан в Москва във фабриката на Николай Ахапкин по проект на Азнавур. Освещаването на храма става през 1898 г. на Рождество Богородично и показва, че тогава иконостасът вече е бил монтиран.

Изпълненият в Москва иконостас е малко изтеглен напред – между двете

източни колони и затвара трансепта от изток. По този начин двата входа остават в одарното пространство. Изработен е от дърво с позлата и е разделен на три части. Източната двойка метални колони на храма са вписани в неговата композиция. Дължината му е 10,62 м, а височината му е с около 70 см по ниска от полуцилиндричния свод. Той има покъл, иконостасни табли и два реда икони – царски и празнични.

Вертикалите на арките, оформени подобно на входовете на храма, волути централно над празничния ред и увенчаването му с куполи напомня архи-

тектурата, в което учи от 1875 до 1881 г. Той не е толкова известен като неговите състуденти Врубел, Серов, Архипов и Корovin, но от 1890 г. става преподавател в училището. Това означава, че той е считан за добър живописец, достоен да продължи принципите на живописата на передвижниците и да възпита млади живописци. Оценката на неговото творчество сред съвременниците му е направена от П. Третяков. Като поддръжник на художниците от новата реалистична школа той откупува от Лебедев няколко негови картини, наскоро след създаването им. Сред тях са най-големите му постижения.

През 1897 г. Лебедев става академик, но напуска Петербургската художествена академия и отива в Москва. Напускането му се обяснява с успежите му сред передвижниците и с неудовлетворението от академичните среди в Художествената академия. Вероятно иконите са създадени точно тогава – в момент, когато той е поживял голям успех.

Лебедев създава иконите в преходен за руското изкуство момент, когато стилът модерни, който синтезира в себе си различни стилове и епохи, става особено привлекателен за художниците. Неговите представители, обединени в движението „Мир искуства“ си поставят за цел европеизацията на руската живопис. Възниква въпросът защо иконите за иконостаса на българската църква в Цариград са възложени на передвижник като Клавдий Лебедев, след като модерният в декорацията на иконостаса е осезаем. Този въпрос изисква по-подробен историческо-художествен дискурс и затова сега няма да бъде коментирани.

И в заключение нека се върнем към документалните свидетелства за изработването на проекта на иконостаса от Азнавур. Анализите на иконостаса показват, че изпълнението му не е било подчинено изцяло на проектите на архитекта,

характерните за руската архитектура многокуполни храмове. Стилото е съобразен със стенната украса на храма. В типологията му залага програмата на руския иконостас, което личи от запазването на основните принципи на оформянето на редовете на иконите.

Край на XIX в. е периодът на търсене на нови художествени форми и стилистика. Разпространеният в Западна Европа стил модерн не подминава нито художествения живот, нито фабричното производство в Русия. Руският модерен притежава своя специфика с нащонална окраска. Работещите в стила модерни художници използват византийското наследство, дренуруското изкуство, готиката, руския XVIII в. Модерният има възможност да съедини в цяло и да създаде органично произведение от многостилията чрез стилизация на елементи с различен произход. В иконостаса личи неговият отпечатък в линеарната стилизация на орнаментите в иконостасните табли и в царските двери, както и в полукръглата извивка на последните.

Иконите не са подписани. Името на автора на иконостаса е известно благодарение на съхранените документи, а времето на създаването ѝ е 1896-1898 г.

Подобният анализ на особеностите на композициите отива към Москва, където живее Василий Перов и Владимир Маковски от Московското училище за живопис, скулптура и архи-

Богослужение в българската църква в Истанбул

защото той притежава всички типологични особености на руския иконостас. Вероятно проф. Покровский и арх. Котев, за които в до-

кументите е споменато, че са одобрили проекта, са повлияли за решението на неговия окончателен вид.

Благовеста ИВАНОВА

Нов компактдиск и аудиокасета на църковния хор към храм „Св. Александър Невски“

На 24 януари в Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ се състоя промоцията на компактдиска и касетата на хора към храма, издадени с благословението на Св. Синод на БПЦ по повод 2000 години от Рождество по плът на Господ Иисус Христос. Създаването на този аудиопродукт беше осъществено с помощта на църковното настоятелство на храма с председател Негово Превосищенство Величкия епископ Галактион; под диригентството на Димитър Димитров, с почетното участие като солист и концертант на Негово Високопреосвещенство Доростолски и Червенски митрополит Неофит и с професионализма на постоянните членове на хора.

Историята на смесения хор при Патриаршеската катедрала започва с неговото създаване през 1927 г. от Апостол Николаев, ученик на забележителния руски композитор и диригент Н. Смоленски. През 1936 г. диригентството се поема от проф. Добри Христов, създател на огромния репертоар на църковната музика, която е широко използвана и до днес. След маестро Добри Христов диригент става Ангел Попконстантинов, възпитаник на Духовната семинария и Музикалната академия, преподавател по църковна музика в Духовната академия и ръководител на хора при храм-паметника в продължение на 36 години. През 1978 година диригентската палка се предава на Димитър Димитров.

Димитър Димитров е главен диригент на хора вече 22 години. Духовна Софийската духовна семинария „Св. Иван Рилски“, следва едновременно в Духовната академия „Св. Климент Охридски“ и Музикалното училище. През 1977 г. завършва и Музикалната академия в София. Още като студент заедно със свои колеги основава през 1967 г. камерния ансамбъл „Иван Кукузел – Ангелогласният“, чийто диригент е и до днес. От 1978г. преподава църковна музика в Богословския факултет на Софийския университет. Носител е на златен медал „Св. Софроний Врачански“ на БПЦ. Член е на журито на Международния конкурс за ортодоксална музика в Полша през 1988, 1998, 1999 г.

Още от началото на своето създаване църковният смесен хор е неразделно свързан с историята на Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ и е основен участник в празничните богослужения. Хорът е с изключително разнообразен репертоар, включващ в себе си шедьоври на църковното музикално изкуство от български, руски и западни композитори и има осъществени много записи в БНР, грамофонни плочи, касети и компактдискове, между които и с прочутия български бас Борис Христов. Носител е на златен медал „Св.Св. Кирил и Методий“ на БПЦ.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11; факс 989-76-00

Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Бюхим, клон Европа – София, пл. „Св. Пелагия“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Същите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, а който да се изпраща точният адрес и пощенския код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2000 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година – 14,400 / 14,40 лв.	1 година – 6000 / 6,00 лв.
6 месеца – 7,200 / 7,20 лв.	6 месеца – 3000 / 3,00 лв.
3 месеца – 3600 / 3,60 лв.	
Цена на 1 брой – 400 / 0,40 лв.	Цена на 1 брой – 700 / 0,70 лв.